

vah, smo pri tacih napravah, ki zadevajo le čitalnico, vendar te misli, da je naša Dolenska stran v prvi vrsti poklicana, pripomoči taki lokalni napravi. Kje pa je oni „Narodov“ mecen g. Pfeifer, da ni duha ne sluha o njem zdaj, ko je zdatne pomoči za Dolensko stvar potreba? Ni ga! — čeravno bi ne smel pozabiti, da njegova družnika dr. Vošnjak in dr. Zarnik sta kot pokrovitelja „narodnega doma“ iz Ljubljane prifrčala v Novomesto po svoje „blagoslovit“ temelj temu domu!

Iz Ljubljane. (Iz seje dež. odbora 20. avg.) Deželna vlada se je naprosila, da razpiše 6 izpraznjenih baron Flödnikovih štipendij za slepe otroke iz Kranjskega, ki se pošljejo v šolo za slepe v Linc. — Deželni vladi se predlaga, da bi izpraznjeno Holdheimovo štipendijo za nemogluhe otroke dala nekemu prošnjiku v podporo za vstop v šolo nemogluhov v Gorici, v kateri se otroci slovenskih starišev na podlagi slovenskega jezika podučujejo. Poročilo deželnega odbornika g. Dežmana, ki je to šolo pred kratkem časom obiskal ter njeno osnovo in vodstvo in vspešno napredovanje učencev jako hvalil, je bilo na znanje vzeto. — Na prošnjo občine Vinica in sosednih krajev, katero je deželni poslanec dr. vitez Savinšek izročil za napravo zidanega mostu čez reko Kolpo na Hrvaško, je deželni odbor sklenil stopiti v dogovor s kralj. hrvaško vlado ter napravo tega mostu priporočati tudi Dunajski vladi. — Poročilo odbornika g. Dežmana, ki je po priliki pred kratkim časom deželno sadje- in vinorejsko šolo na Slapu ogledal ter njeno vredbo in pa izgledno obdelane vinograde kakor tudi marljivost in vspešno napredovanje učencev jako hvalil in to šolo kot pravo sadje- in vinorejsko šolo ne le za Vipavsko dolino, temveč za celo deželo popisal, vzelo se je na znanje. — Muzejnega kustoza drugo poročilo o najdbah ostankov od stavb na koléh iz predzgodovinske dobe na Ljubljanskem močvirju pri Igu vzelo je deželni odbor na znanje ter sklenil, da se Ljubljanski hranilnici in vitezgu Gutmansthalu izreče zahvala za denarno podporo o nadaljevanji izkopavanja stavb na koléh, ter da se nekoliko teh najdenih reči pošlje državnemu geologičnemu zavodu na Dunaj, in da muzejni kustoz znamenitejše najdbe razstavi meseca septembra v Gradcu pri shodu naravoslovcev in zdravnikov. — Sklenilo se je, da gresta primarij deželne bolnišnice medic. oddelka in blaznice dr. Drag. Bleiweis in pa en tehnik ogledat bolnišnice za blazne v Gradec, Brno, Prago, v Heppenheim, Illenau, Karthaus-Brühl na Nemškem, in v Birmingsberg in Königsfelden na Švicarskem; potem še le se bode določila osnova in stavba nove deželne bolnišnice za blazne za Kranjsko.

— (Gospoda Jožef Jarec iz Medvod in Ernest Kramar iz Škofje Loke, učenca s štipendijama na viši kmetijski šoli v Liebwerd-Tečnu na Českem) delata čast naši deželi. Jarec, v 1. letu te šole, je po spričalih, ki jih je vodstvo ravnokar poslalo družbi kmetijski, prvi med 20 učenci, — Kramar, v 2. letu, pa tudi prvi med 25 učenci. Jarec pa je bil še s tem počasten, da je edini dobil po predlogu vodstva premijo s 100 gld., ki jo je Umrathova fabrika kmetijskih strojev v Pragi za najizvrstnejšega učenca više kmetijske šole razpisala. Ž njima dobí naša dežela kedaj zopet dve jako sposobni učiteljski moči.

— (Sedež c. k. okrajnega glavarstva in c. k. okrajne sodnije iz Planine v Logatec) se po ukazu ministerstva za pravosodje in notranjih zadev prestavi 20. dne prihodnjega meseca.

— (Imenovanje.) Franc Šuklje pride iz Novega mesta za profesorja na Ljubljansko, Karol Glaser pa iz Ptuja na Kranjsko gimnazijo.

— (Telegraf) je podaljšan iz Maribora čez Slovensko Bistrico, Konjice in Celje, od koder se še bode podaljšal čez Žavec, Vranksko in Podpeč v Ljubljano.

— Kakor se iz Črnomlja „Slov.“ piše, preiskave zaradi glasovite volitve v obrtniško zbornico ondi niso ustavljene. Dobili so zdaj tudi taisti gospodje, ki so krivo delali, zatožne liste iz Novomesta. Kakor se gospodom na nosu bere, niso tega nič kaj veselili. Pri nas velika vročina in jako huda suša.

— Ni je neumnosti tako kolosalne, da bi je ne bil že v svet poslal kak nemčursk časnik; vse pa presega najnovejša iznajdba Dunajskega časnika „Deutsche Ztg.“, ki je te dni trdil, da pravi začetnik Ercegovinske in Bosniške ustaje je škof Strossmajer, češ, da se je ustaja začela prav v njegovi škofiji! Veliki nemški politik je namreč slišal zvoniti, da Diakovaški škof Strossmajer je tudi škof Bosne, al „učenjaki“ nemški je to preslišal, da škof Strossmajer ima le naslov škofa Bosniškega, kakor, na priliko, naš cesar naslov kralja Jeruzalemskega.

— Došla nam je prijetna vest, da se je v Bukureštu ustanovila čitalnica pod imenom „slavska družina“ za znatni broj Slovanov, posebno Bolgarov, Srbov, Hrvatov, Slovencev in Poljakov, ki ondi živijo.

— (Pobirki iz časnikov.) „Laib. Tagbl.“ je z nekako notranjo zadovoljnostjo prinesel nek razglas višega državnega pravdnštva, ki ukazuje drugim državnim pravdnštvom paziti na to, „da slovanski in Slovanom prijazni listi ne bi prinašali iz bojišča preveč veselih novic o Ercegovincih in Bosnjacih.“ Res ta turški list molči o vsih grozovitostih, katere uganjajo Turki, tako, da bi se smelo misliti, da je „Tagblatt“ v Turški službi. Pa saj ni družega razločka med našimi nemčurji in Turčini; v srcu je obema enaka srd do Slovanov. — „Tagblatt“ je po svoji obsodbi brž skočil na noge in pod naslovom: „Le potlačite ga!“ na čelo si napisal dva članka. Naslov njegovi pisariji so — kakor trdi — besede, ki jih je neka narodna priča rekla porotnikom. Ker je „Tagblatt“ svoje žive dni že laži na kupe v posvet poslal in si ravno zarad tega pravdo Krečevo na glavo nakopal, mu one pravljice nihče ne verjame, dokler si ne upa imena povedati. Mi tedaj kritiki onega članka napišemo le naslov: „Spitaler in Tagblattova koterija.“

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Kar zdaj diplomatom najbolj glave beli, je ustaja na Turškem, Andrassy pa ima zdaj priliko kazati, ali razume ali ne: kaj je prava politika Avstrijska?

— Kdo pride za ces. namestnika namesti grofa Goľuhovskega v Galicijo, še zmirom ni gotovo. Nove „Presse“ voditelji napenjajo se na vse kriplje in hočejo ministra Ziemalkovskega, češ, da je Nemcem in judom po godu! — pričakovati je vendar, da na mesto Goľuhovskega stopi bivši minister grof Potocki, ako ga je voljo prevzeti to službo.

— Avstrija in Ogerska imate zdaj 96 penzioniranih ministrov, ki na leto vlečejo 360.000 gold. pokojnine.

Česko. Iz Prage. — „Politik“ piše, da Mladočehi nameravajo meseca septembra vsako nedeljo kje drugod po deželi napravljati ljudske shode, na katerih hočejo vodo na svoj mlin napeljevati. Narod Česki pa pozná te ljudi, če tudi si krinko liberalnega hinavstva na obraz denejo, že od daleč tako, kakor se spozna judovski havzirar, ki je tako silen, da čez oken nazaj prileze, če si ga skozi vrata na ulice vrgel.“

Hrvaško. Iz Zagreba 23. avg. — Danes dopoldne se je začel deželni zbor. Ban Mažuranić je bral kraljevi reskript. Razen nekaterih virilistov bilo je pričujočih kakih 60 poslancev. Vrlo pomenljive so okolnosti, pod katerimi bodo zborovali zastopniki trojedne kraljevine, ako se pomisli, da na meji njeni prelivajo kri bratje njih po krvi, jeziku in veri!

— Navdušenost ogromna se kaže povsod za sveto reč, za katero s curkoma teče kri v Ercegovini in Bosni, — darovi se očitno in brez zadržka nabirajo za siromaško rajo, in vse se čudi, da deželni predsednik sosedne naše slovenske dežele na Kranjskem zabranuje, kar dopušča vlada tukaj in v Dalmaciji!

Ogersko. Iz Budapešta. — Volitve poslancev za državni zbor za leto 1875 do 1878 so dovršene; ministerska stranka je sijajno zmagala; zbor se začne 28. dne t. m.; govori se, da Njegovo Veličanstvo ga osebno odpre. Poslancev vseh skupaj je 447, med temi je vladinih 329; opozicija jih šteje le kakih 79. Magjari vidijo nebesa odprta, Tisza je vsegamogočen, — če bi jim le novcev ne manjkalo tako, da se — zdaj še natihoma — govori od posojila.

Turško. Od konca do kraja sveta, kjer koli biva Slovan, plameni mu srce za brate svoje, upor na jugu je splošni pogovor. Pa tudi drugi narodi so se jeli zanimati za-nje, ker je res važen postal, kajti zdaj bodo tudi Srbi stopili na bojišče. Prejšnje neodločno ministerstvo Srbsko je odstopilo, knez, kateremu je narod klical: „ali v vojsko s Turki, ali pa s stola“, je poklical edinega in pravega možaka Ristića, da sestavi novo ministerstvo akcije. In res so nam došli že telegrami iz Beligrada, ki naznanjajo, da sta prvi in drugi red narodne vojne Srbske (okoli 80.000 mož) že poklicana v orožje, da je navdušenost velikanska in da vojska mora biti. To je menda tudi napotilo Avstrijo, Prusijo in Rusijo, da so v Carigradu po svojih poslancih zahtevale od sultana, naj orožje toliko časa miruje, dokler se ne zvé, kaj uporniki hočejo; al Turška noče nič o tem vedeti, ker se vmes vtika tudi Angleška, ki hoče s Francosko skupno v dogovor stopiti s Turčijo. Posredovanje do zdaj nima nobenega uspeha tudi pri upornikih ne, dasiravno so jim te vojne moči naznanile, da, če se s Turčijo ne pogodé, nimajo se od njih nikake pomoči nadjati. — Med tem uporniki napredujejo posebno v Ercegovini. Turkov je pri Kleku sicer stopilo na suho 1030, al ker so jim pota v Ercegovino uporniki zastavili, ne morejo z mesta. Derviš-paša jim je poslal naproti četo z Mostara, pa tudi teh ne pusté uporniki naprej. Okoli Trebinj je bilo več bitev, v pondeljek glavni naskok upornikov na trdnjavo, ki se bo morala podati. Upornikom, katerih vodja je tu jako izurjen mož in vajejen vojak Ljubibratić, bi pri tej priliki prišlo v roke mnogo živeža, streliva in orožja. Črnogorci vhajajo v celih trumah čez mejo ustajnikom na pomoč. — Slabše gre upornikom v Bosni, ker jim manjka vsega, vodij, orožja, streliva in živeža. Več tisuč žensk, otrok in starčkov je pribežalo na Hrvaško zemljo. Prvi hip so pa uporniki vendar-le več Turških čet preneli in potokli, pri Kostajnici je bila 18. t. m. huda bitka. Turki so imeli tak strah tu, da so se še celó deca oborožili in po trgu tekali; obuli so vsi lahka obuvala, da morejo lože v hribe pobegniti. Od Stare Gradiške, Kozarske planine, med Savo in Uno do Kostanjice, v Dubici, Predoru je vse na nogah. — Za glavnega poveljnika Turške armade v Ercegovini je imenovan Nedjib-paša. — 20. dne t. m. so Turki Bosniškega duhovna Tadića konju na rep privezali

in ga tako privezanega od Strižne do Novega jahali, tukaj ga ubili, mu glavo odsekali in na kol nataknili! — In take divjake še branijo in zagovarjajo nemčurski časniki!! — Iz Stare Gradiške se naznanja: Navdušeno ustajajo kristjani povsod s sekirami in motikami, ker družega orožja nimajo. Do Vrbasa in poleg Vrbasa vse je na nogah. Lozinka njih je: smrt ali svoboda! — Najnovejše novice iz Zavalja poročajo, da so Turki od Bišča (trdnjave) nagnili Kostajnici v pomoč, — da je ustaja se pričela na Srbski granici v Bjelini, ko je dozdej Bosniška ustaja omejena bila samo na Turško Hrvaško, to je, do Vrbasa. Bjelina je na Drini, kakih 20 milj od Vrbasa in 2 milj od močvirnih obál Save, — da na Kugljanih poleg obali Une leži mnogo mrtvih Bosnjakov; ne vé se, kdo jih je ubil, misli se pa, da so Turki zopet le-sem prišli in posekali ljudi. Iz Staregradiške je 23. t. m. prišlo poročilo, da je zopet pribežalo 2000 ljudi in do 3000 glav goveje živine, konj, svinj itd. Vozečim se danes po Savi bilo je milo videti matere z otročiči v naročji in na ramah, ki so bežale pred silo Turško; lakomni špekulanti pa se mastijo z nesrečo siromaške raje in po nič kupujejo živino. — Iz Beligrada se razglša, da je v Albanskih planinah se vnela ustaja, in da iz Bolgarskega beži mnogo rodovin v Srbijo, kar je znamenje, da tudi v Albaniji se skoro vname ustaja, — iz Zavalja je prišel telegram 23. avgusta, da se okoli Bihača blizo granice Hrvaške raja organizira; vse od 20 do 60 let grabi za orožje, sekire, handžare, kose in motike; pušek je premalo, — od Stare Gradiške pa, da je bil 23. avg. hud boj v Podgradci, Kazaizovici in Martinici, — vspeh pa ni še znan. — Po vsem tem hladnokrvnim novicam vladnih listov, ki poročajo, da bo ustaja potlačena na mirnem potu, ni verjeti, je že preveč krvi prelite.

Dalmacija. — Zadarski list „Zemljak“ konstatira, da ni v Dalmaciji nobene zapreke tistim, ki hočejo iti v Ercegovino upornikom na pomoč. List namreč piše: „Z vsakim parobrodom se pripelje Slovencev raznega roda, ki gredó upornikom na pomoč, pa nihče jim ne brani čez mejo, samo oboroženi ne smejo tje.“

13. zapisnik doneskov za dr. Costov spominek, za katerega so darovali

gospodje: dr. Jernej Zupanec, c. kr. notar v Ljubljani 10 gold., Anton Krčon, župnik v Rudniku 1 gold., Janez Kovačič, dekan v Trebnjem 3 gold., Josip Jaklič, kaplan v Trebnjem 2 gold., Ignacij Kutnar, kaplan v Doberničah 1 gold., Anton Trepal, administrator v Seli 1 gold., Jakob Marolt, župnik pri Sv. Križu 1 gold., Anton Nemeč, kaplan pri sv. Trojici 1 gold., Janez Šular, župnik v Trebelnem 1 gold., Franjo Švajgar, kaplan v Trebelnem 1 gold.

Žitna cena

v Ljubljani 21. avgusta 1875.

Vagán v novem denarji: pšenice domače 5 fl. 10. — banaška 5 fl. 31. — turšice 3 fl. — soršice 4 fl. 10. — rži 3 fl. 10. — ječmena 2 fl. 70. — prosa 2 fl. 40. — ajde 2 fl. 60. — ovsa 2 fl. 10. — Krompir 1 fl. 50.

Kursi na Dunaji 20. avgusta.

5% metaliki 69 fl. 55 kr. Ažijo srebra 101 fl. 55 kr.
Narodno posojilo 74 fl. — kr. Napoleondori 8 fl. 94 kr.